

"Un poble necessita un forn i una llibreria per ser poble"

Publicat per [Interacció](#) [1] el 15/09/2016 - 15:15 | Última modificació: 30/03/2026 - 09:41

DEBAT 16

Rafael Vallbona | [El Mundo, Ed. Catalunya](#) [2], 1 de setembre de 2016

La meitat de les llibreries catalanes factura menys de 90.000 euros l'any, i només el 10%, més de 600.000. I, tot i això, les llibreries catalanes venen el 20,3% del total d'Espanya. Això vol dir que els petits llibreters de poble són una part tan fonamental com oblidada del sistema editorial. Fem justícia.

La conversa amb l'editora va anar així:

-Pensa que és lluny, i que probablement no vindran més de deu o dotze persones a la presentació.

-I què. No hi tenen dret aquesta dotzena a que un autor vagi a parlar-los del seu llibre?

-Sí, però en vendràs molt pocs.

-Quants habitants té el poble, uns 2.000? Coi, si un 6% de la població compra el llibre és un èxit sense precedents en la història editorial.

Hi vaig anar. Era una llibreria molt petita, i també venia caramels, diaris, llibretes i plumiers. Hi havia onze persones. En acabar l'acte vaig vendre sis llibres. Al cap d'un mes n'havien venut una vintena. Els líders d'opinió locals havien funcionat; de fet solen fallar poc. Els llibres es venen d'un en un. I ai d'aquell que es pensa que traient la cara per la tele serà un best seller. Els seus dies com a escriptor d'èxit seran menors que el nombre de persones que solen anar a les presentacions que es fan a les llibreries grans de les ciutats grans. Aquelles que solen sortir als mitjans de comunicació i que només són l'1,9% del total de Catalunya. Les altres, les més petites, de poble, són el 46%. Unes facturen més d'1,5 mil·lions i les altres entre 30.000 i 90.000 euros. Les mitjanes venen entre 90.000 i 600.000, el 43%, i d'aquí al mil·lió llarg, són un 8,5%. I entre totes prop de 708 mil·lions: el 20,3% de tots els llibres venuts a Espanya. Conclusió: totes són igual de necessàries per a mantenir el sistema editorial.

Les dades del Gremi de Llibreters diuen que a Catalunya hi ha unes 430 llibreries i 659 punts de venda, segons el Mapa de Llibreries d'Espanya 2014, l'11,8% del total estatal. Això representa una mitjana de 5,7 llibreries per 100.000 habitants, per sota de l'estatal de 7,8. Segons el gremi «això s'explica perquè la xarxa llibretera catalana és més especialitzada, més ben repartida arreu del país, millor redimensionada i segurament ja ha fet part de la reconversió necessària per als nous temps». Us n'explico algunes en representació de tota la resta. Són petites llibreries on hi he presentat llibres propis o d'altri, on hi he remenat i comprat i on, com que m'estimo els llibres, hi he estat feliç.

Una 'road movie' llibretera

Conec en Joan Dulsat des de 1979. Jo era un jovenet lletraferit sense un ral, ell era un somiador. Li agradaven els llibres i volia que al seu Arenys tan literari hi hagués «un espai cultural on puguis trobar literatura, poesia, art, música, fantasia, contes. I tot allò relacionat amb la cultura». Li va posar El Setciències. El setembre de 1979 hi va haver festa: en Joan i la Montse havien acomplert un somni. D'això fa 37 anys, Arenys ja no és tan literari, però ells continuen omplint-la de llibres, majoritàriament d'autors locals i catalans, i fins i tot n'editen. «El futur de les llibreries és bastant incert», diuen. «No sabem què passarà d'aquí uns anys. De moment, anem fent, mica en mica».

Camí de l'Escala passo per Pineda, on el 1995 vaig parlar a la inauguració de l'Arbre Verd. El que havien de ser unes paraules engrescadores es van convertir en un emocionat record a en Néstor Luján, mort aquella tarda.

La sorpresa dels darrers anys és Vitel·la, a l'Escala. La vaig descobrir per casualitat un dissabte a la tarda d'abril tot passejant. Vaig mirar a una finestra il·luminada al pis i hi vaig veure en Carles Duarte. Hi vaig entrar. En Josep Maria Fonalleras hi presentava Climent i estava a petar. Jo encara no hi he presentat cap llibre, però ho he de fer com sigui per dos motius: A) perquè tenen una programació d'activitats que moltes institucions voldrien saber fer i ser-ne part em prestigiarà, i B) perquè algú que pensa així és mereix que li fem l'onada: «Només ens vam plantejar l'opció d'obrir una llibreria. I ho vam fer quan vam veure que tancaven la de l'Escala. Recordo que quan en un sopar familiar d'estiu vam comentar aquest fet, algú va dir: 'un poble necessita un forn i una llibreria per ser poble'. D'aquí va sorgir l'idea d'obrir la Vitel·la, que inauguràvem el 30 d'octubre de 2011». Val a dir que ja tenien l'editorial. Olé.

La Teresa tenia 28 anys quan, amb la seva germana i 300.000 peles de l'atur, van agafar un quiosc que es traspassava. Avui és la llibreria El Cucut a Torroella de Montgrí, aquest poble a l'entrada del qual hi ha un embús perpetu per anar a la costa. El març vinent en farà 30 anys. Hi vaig anar un vespre a parlar dels meus llibres. Estava desolada, coincidia amb un cine-club. «Serem quatre», vaig pensar. Resultat: més de 40 persones, comptant-hi en Vicenç Pagès, i una trentena de llibres venuts. Sort que hi havia cine.

El Cucut, a més, s'ha fet coneguda per organitzar un Sant Jordi pagà. Com que sap que a la diada no li vindrà cap escriptor, perquè tots són a Barcelona suant i barallant-se amb pintorescos espècimens, el Dijous Sant convida a tots els autors a firmar i parlar amb els lectors: èxit brutal. Fins i tot hi va TV3, que ja és. Per què ho fa? «Crec que una llibreria és el pont entre l'autor i el lector. Hem de trobar a qui va dirigit un llibre. I hem de trobar el llibre que vol llegir un lector. No som crítics ni elitistes. Som lectors i proud. Escoltant el que demana el lector i sabent què tenim a la llibreria, trobarem el llibre adequat». Alguna pregunta més?

A Olot hi vaig anar un dia que plovia a bots i barrals, no és nou, ja ho sé. Les presentacions les fan a Can Trincheria, el museu. La llibreria El Drac és al davant, al principi del Firalet, en un bellíssim edifici modernista. La Irene Bonet no anava per llibretera. Ella era la filla d'en Josep Maria, que la va obrir el 1973 amb en Miquel Aulina. Llibreters progres. El traspàs del pare li va fer plantejar-se quin grau de responsabilitat amb la història assumia, i des del 2004 n'és la propietària; fet que no li impedeix mullar-se quan fan presentacions al museu del davant: «Som optimistes malgrat la situació econòmica i l'agressivitat de les grans superfícies», assegura. I jo.

El sud també existeix

Passo per la Cellera de Ter on, entre l'Estació i l'Espirall, dos petits punts de venda que se'n diu tècnicament, van vendre una cinquantena de llibres d'en Serrallonga el dia que hi vam presentar la sèrie. Tothom va estar content. Quina sort que existeixin en un poble de 2.000 ànimes i poc.

A Sallent, al Bages, hi vaig anar a parlar d'un modest supervendes. L'acte va ser a la casa museu Torres Amat i em van tractar com algú important i noble. Hi eren els d'Utopia, un nom lògic per a un poble obrerista. L'any 1979 en Jordi Perarnau i en Genís Sabaté van creure que «a un poble minaire com Sallent amb un 50% d'immigració castellanoparlant, calia crear un lloc de confluència per cobrir el buit cultural; fer país i col·laborar amb l'incipient moviment polític i cultural de llavors; calia ser proactius. Un altre tipus de comerç no s'adeia a aquests objectius, teníem esperit de xirucaires». Ho diuen els seus propietaris actuals, la Teresa Bacardit i l'Antoni García, que es van fer càrrec de la llibreria dos anys després de ser fundada; fa 36 anys.

Al vèrtex est del domini de parla catalana hi ha Vall-de-roures, capital del Matarranya, 2.300 habitants i seu d'una llibreria de poble, la Serret, que ha estat capaç de revertir la globalització en favor dels petits. L'Octavi Serret, home inquiet i tenaç com pocs en aquest negoci, en 33 anys ha convertit la petita llibreria en un símbol

d'agermanament cultural aragonès, valencià i del principat.

Uns anys després, i ja en fa vint, en Ramon Morgades va obrir l'Índex, a l'Espluga de Francolí, llibreria que té una homònima a Vilassar de Mar i que també m'ha acollit en un club de lectura. Conec en Ramon a la parada que munta al festival de novel·la negra El vi fa sang; parada on no hi falta cap títol, perquè sap que ha d'aprofitar ocasions com aquesta. «Sort de la molta gent que promou festivals, premis i presentacions de llibres. Fan una gran tasca per la cultura. Al poble tenim els Baldiri Reixac, El Rusc de poesia, el festival El vi fa Sang de novel·la negra i les múltiples presentacions del Museu de la Vida Rural». Però malgrat aquests auguris, sap que una llibreria de poble cada dia ho té més difícil. «El futur el veiem força negre, ja que la venda de llibres cada vegada és més per encàrrec i urgent, les distribuïdores no ens ho posen gens fàcil per servir a temps, i la gent compra a les grans cadenes o per internet».

Passo per El Prat de Llobregat on una altra llibreria Drac combat amb bon servei i assessorament lector la proximitat amb Barcelona, i acabo aquest viatge a casa. Sense voler-ho sóc culpable de què en Xavier Boronat obrís la llibreria Vapor Vell, a Premià de Mar, fa dos anys i poc. «M'agrada llegir més que cap altra cosa, i a Premià de Mar i rodalies no hi havia llibreria des de feia anys. Vam creure que teníem una possibilitat i de retruc crear un servei a la ciutadania facilitant accés als llibres i fomentant la lectura amb activitats». El futur? «Incert com qualsevol iniciativa cultural privada, però de moment intentant donar-nos a conèixer al territori com una llibreria de referència». Per què sóc culpable d'aquesta lloable iniciativa ubicada en un local que havia estat botiga d'un regidor, precisament, de cultura? Jo confesso: amb tres socis més també he estat llibreter de poble, Proa Premià es deia. La va continuar l'Albert Calls fins que la crisi va amenaçar amb arruïnar-lo. Va aturar-ho a temps.

Les dades de què disposa el Gremi no són suficients per dir quantes llibreries han obert o tancat durant la crisi, però sí que saben molt bé els principals problemes dels llibreters de poble: «Fons editorial sobredimensionat pel nombre de lectors, un volum molt alt de novetats, feble capacitat financera i poca capacitat d'arribar als mitjans i donar-se a conèixer ja sigui per la falta de coneixement o recursos per fer-ho i també per la mirada que fan aquests de la realitat del món del llibre sovint centrada en les capitals i grans ciutats». En això potser hi hem fet alguna cosa.

El cas Nou Rals

Temps d'esperances i d'il·lusions, l'any 79, quan en Jordi Vicente Cruañas va obrir Els nou rals a Viladecans. Hi vaig anar fa temps amb en Màrius Serra. Quan el març de 2013 va anunciar que tancava per motius econòmics, una iniciativa popular va ajudar a la llibreria organitzant el primer 'cashmob' de Catalunya. A través de les xarxes socials, es va convocar a la gent a comprar llibres un mateix dia i hora per recolzar la botiga. Més de 700 persones van buidar els prestatges. Però, malgrat la mobilització, històrica al poble, Els nou rals va haver de tancar. Al novembre de 2013, tres joves emprenedors, la Rosa, l'Anna i el Ricard, junt amb el fundador, van fer una cooperativa per relançar l'establiment. Així va renèixer Els nou rals, per reivindicar el comerç de proximitat com a consum sostenible, oferir cultura i cohesió social, i generar vida. Amb aquesta iniciativa d'economia social s'ha salvat un indret emblemàtic per Viladecans. Tot i ser generalista, Els nou rals d'avui està enfocada al públic infantil i familiar. També hi venen joguines pedagògiques, llibres locals, alternatius i obres de petites editorials. I dinamitzen el barri. Sempre a prop dels llibres, ara en Jordi Vicente porta un petit caprici a Begues, on viu. D'acord amb una floristeria, ha creat un racó de llibres d'Els nous rals. Només és una mostra, encàrrecs i alguna novetat. A Begues hi havia llibreria. Va tancar i ara reneix en la il·lusió d'en Jordi.

HTML ["Un poble necessita un forn i una llibreria per ser poble"](#) [2]

Categories: Debat 2016

Categories: Interacció: debats

Categories: Activitats Interacció

Etiquetes: lectura i biblioteques

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: accés a la cultura

Etiquetes: desenvolupament territorial

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2016/poble-necessita-llibreria>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <http://www.elmundo.es/cataluna/2016/09/01/57c86c2fca474174768b45c3.html>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/6679>